SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE ELEANOR SHARPSTON,

predstavljeni 24. aprila 2008 [1]

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe Amsgericht Flensburg (Nemčija) zadeva vprašanje, ali je nemško kolizijsko pravilo združljivo s prepovedjo diskriminacije in državljanskimi pravicami, zajetimi v Pogodbi ES. V skladu s tem pravilom se priimek osebe, ki ima samo nemško državljanstvo, določa izključno na podlagi nemškega prava. Tudi če je bil priimek te osebe, ki je bila rojena in običajno prebiva v drugi državi članici (v obravnavanem primeru na Danskem), katere pravo zanjo velja zaradi kolizijskih pravil te države, oblikovan in vpisan v rojstno matično knjigo v tej državi članici in v skladu z njenim pravom, ga v Nemčiji ni mogoče vpisati v rojstno matično knjigo, razen če ni hkrati v skladu z nemškim materialnim pravom.

Pravna podlaga

Določbe Pogodbe ES

2. Prvi odstavek člena 12 ES določa naslednje:

„Kjer se uporablja ta pogodba in ne da bi to vplivalo na njene posebne določbe, je prepovedana vsakršna diskriminacija glede na državljanstvo.“

3. Člen 17 ES določa:

„1. S to pogodbo se uvede državljanstvo Unije. Državljani Unije so vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Državljanstvo Unije dopolnjuje in ne nadomešča nacionalnega državljanstva.

2. Za državljane Unije veljajo pravice in dolžnosti po tej pogodbi.“

4. Člen 18(1) ES določa:

„Vsak državljan Unije ima pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic

1 – Jezik izvirnika: angleščina.

ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s to pogodbo, in ukrepov, ki so bili sprejeti za njeno uveljavitev. “

5. Na podlagi člena 65 ES (glej tudi v zvezi s členoma 61(c) ES in 67 ES) lahko zakonodajalec Skupnosti sprejme „ukrepe na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah s čezmejnimi posledicami“, skupaj s tistimi, katerih cilj je „(b) spodbujanje združljivosti predpisov, ki se uporabljajo v državah članicah glede kolizije zakonov in sporov o pristojnosti“. V zvezi z določanjem imen taki ukrepi še niso bili sprejeti. [2]

Materialna pravila, ki urejajo določanje priimka

6. Generalni pravobranilec Jacobs je v točkah od 5 do 22 sklepnih predlogov v zadevi García Avello [3] podal pregled pravil o določanju priimkov v državah članicah, ki so veljala takrat (2003). Od tedaj se je zadeva razvijala in v nekaj državah članicah sedaj materialna pravila dopuščajo več možnosti izbire kot prej. Na tem mestu naj zadostuje podatek, da obstaja precejšnja raznolikost ne le v načinu, na katerega se določajo priimki, ampak tudi glede stopnje možne izbire na podlagi prava. Zlasti so sestavljeni priimki (ki so sestavljeni iz obeh priimkov staršev) v nekaterih državah članicah prepovedani, v drugih državah članicah dovoljeni, spet v tretjih pa pravilo.

Kolizijska pravila glede določanja priimkov

7. Za ugotovitev prava, ki se uporablja za določitev priimka osebe v primeru povezav z več pravnimi sistemi, se nekateri pravni sistemi sklicujejo na pravo običajnega prebivališča osebe, [4] čeprav se zdi bolj v navadi

2 – Trenutno se morajo sprejeti ukrepi na podlagi člena 65 ES, „kolikor so potrebni za pravilno delovanje notranjega trga“. Ta omejitev bo izpadla iz člena 81 Pogodbe o delovanju Evropske unije, ki naj bi nadomestil člen 65 ES in ki posebno predpisuje ukrepe v zvezi z družinskim pravom s čezmejnimi posledicami.

3 – Sodba z dne 2. oktobra 2003, C-148/02, Recueil, str. I-11613.

4 – Med državami članicami očitno Danska, Finska in Litva uporabljajo merilo stalnega prebivališča (to je običajnega prebivališča in ne pojma „domicile“ (stalnega prebivališča) kot se uporablja v sistemih *common law*), medtem ko se grško pravo v določenih okoliščinah sklicuje na pravo zadnjega skupnega prebivališča staršev.

sklicevanje na pravo njenega državljanstva.[5] Za nekaj držav članic ta pristop temelji na mednarodnih pogodbah v okviru CIEC (Mednarodna komisija za osebni status), medvladne organizacije, ki med svoje člane šteje tudi 13 držav članic, medtem ko imajo še 3 države članice status opazovalk. Nemčija je članica CIEC. Danska ni ne članica ne opazovalka.

Pravni akti o pravicah otrok

9. Člen 3(1) Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah[8] določa: „Pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, morajo biti otrokove koristi glavno vodilo.“ Vsebinsko enako določbo najdemo v členu 24(2) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.[9]

8. Številne konvencije CIEC[6] se nanašajo na imena, vendar nobene ni ratificiralo več kot sedem držav članic. Če povzamem, te konvencije določajo, da se ime osebe načeloma določi po pravu države, katere državljan je oseba, in da država pogodbenica državljanom druge države pogodbenice ne bo dovolila sprememb priimka, razen če so ti tudi državljani prve države, pač pa bo izdala potrdilo o uporabi različnih priimkov, kadar je to primerno. Na podlagi novejše konvencije,[7] ki še ne velja, pa bo v primeru, ko je otrok državljan več kot ene države pogodbenice, priimek, dodeljen otroku v državi rojstva, priznan v drugi državi pogodbenici, vendar bo priznan tudi priimek, dodeljen na zahtevo staršev v drugi državi pogodbenici, katere državljan je otrok.

10. Člen 7(1) Konvencije o otrokovih pravicah med drugim določa, da mora biti otrok „takoj po rojstvu vpisan v rojstno matično knjigo in ima od rojstva pravico do imena“. Vsebinsko enako določbo najdemo v členu 24(2) Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah.[10]

5 – Ta pristop imajo v večini drugih držav članic. Vendar pa Irska in Združeno kraljestvo nimata posebnega kolizijskega pravila – v praksi je njuno domače pravo dovolj prožno, da sprejme imena, oblikovana v skladu z vsakim pravnim sistemom.

6 – Konvencija CIEC št. 4 o spremembah priimkov in imen z dne 4. septembra 1958; št. 19 o pravu, ki se uporablja za priimke in imena, z dne 5. septembra 1980; in št. 21 o izstavitvi potrdila o uporabi različnih priimkov z dne 8. septembra 1982.

7 – Konvencija CIEC št. 31 o priznavanju priimkov z dne 16. septembra 2005.

8 – Z dne 20. novembra 1989, ki so jo ratificirale vse države članice.

9 – UL 2000, C 364, str. 1 (nedavno v UL 2007, C 303, str. 1).

10 – Z dne 16. decembra 1966, ki so jo prav tako ratificirale vse države članice.

Nacionalno pravo, pomembno za obravnavano zadevo

11. Na podlagi danskih pravil mednarodnega zasebnega prava ureja vprašanja glede določitve priimka osebe pravo države, kjer ima ta oseba stalno prebivališče (torej običajnega prebivališča), kot ga opredeljuje dansko pravo. Kadar se mora določiti priimek osebe, ki običajno prebiva na Danskem, se torej uporabi dansko pravo.

12. V času nastanka dejstev obravnavane zadeve je bila določitev priimkov na Danskem urejena v členih od 1 do 9 zakona št. 193 z dne 29. aprila 1981 (Lov om personnavne – zakon o osebnih imenih). [11]

13. Na podlagi člena 1 tega zakona se je v primeru, če so starši uporabljali en priimek, ta dodelil otroku. Če starši niso uporabljali enakega priimka, so lahko izbrali priimek kateregakoli od njih. Vendar pa je člen 9 dopuščal upravno spremembo priimka v priimek, ki je sestavljen iz obeh priimkov staršev, združenih z vezajem.

14. Druga možnost (in običajna) pa je bila, da se je lahko, če je imel otrok priimek enega od staršev, priimek drugega od staršev uporabil kot „srednje ime“ (*mellemnavn*). Oba priimka sta bila na ta način dejansko sestavljena (brez vezaja). Vendar pa se je v skladu z zakonom iz l. 1981 v tem primeru na naslednje generacije prenesel le drugi (priimek) element sestavljenega imena.

15. V Nemčiji se na podlagi člena 10(1) Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (zakon o uvedbi civilnega zakonika, v nadaljevanju: EGBGB) ime osebe določi na podlagi prava države, katere državljan je oseba. Na podlagi člena 10(3) se otrokov priimek lahko določi s sklicevanjem na pravo druge države le, če je eden od staršev (ali druga oseba, ki poimenuje) državljan te države. Nemško pravo se vseeno lahko uporabi, če noben od staršev ni nemški državljan, vendar vsaj eden od njiju stalno prebiva v Nemčiji.

16. Če starši uporabij en priimek, [12] je ta na podlagi člena 1616 Bürgerliches Gesetzbuch

11 – Od tedaj nadomeščen z zakonom št. 524 z dne 24. junija 2005 (Navnelov – zakon o imenih), z začetkom veljavnosti od 1. aprila 2006, ki dopušča širši nabor možnosti izbire.

12 – To je v skladu s členom 1355 lahko le priimek, ki ga je imel prej en ali drugi zakonec, in ne zveza obeh priimkov.

(civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB) dodeljen otroku, tako kot na Danskem. Člen 1617 določa:

„1. Če starši nimajo skupnega priimka po sklenitvi zakonske zveze in imajo skupno skrbništvo nad otrokom, z izjavo pred matičarjem določijo otrokov priimek ob rojstvu, ki je bodisi očetov bodisi materin priimek v času te izjave. […] Odločitev staršev velja tudi za vse njihove naslednje otroke.

2. Če starši en mesec po rojstvu otroka ničesar ne izjavijo, Familiengericht[13] prenese pravico do določitve otrokovega priimka na enega od staršev. Pri tem se smiselno uporablja odstavek 1. Sodišče lahko temu izmed staršev določi rok za uveljavljanje njegove pravice. Če se pravica do določitve otrokovega priimka do izteka tega roka ni uveljavila, se otroku določi priimek tistega od staršev, na katerega je bila pravica prenesena.

3. Če otrok ni rojen na nacionalnem ozemlju, sodišče prenese pravico do izbire otrokovega priimka v skladu z odstavkom 2 samo, če to zahteva eden od staršev ali otrok ali če je to nujno za vpis otrokovega priimka v nemško rojstno matično knjigo ali identifikacijski dokument.“

17. Člen 1617(1) tako izključuje možnost sestavljanja obeh priimkov staršev na način, da se oblikuje novo sestavljeno ime. Vendar pa ne izključuje prenosa nadaljevanja obstoječega sestavljenega imena, ki ga že ima eden od staršev.[14]

Sodna praksa Sodišča

18. Vprašanja v zvezi z določanjem priimkov se glede prava Skupnosti ne pojavijo pogosto. Na tem področju sta bila prej že vložena dva predloga za sprejetje predhodne odločbe – Konstantinidis[15] in García Avello[16] – in prejšnji predlog za sprejetje predhodne odločbe v obravnavani zadevi.[17]

13 – Oddelek Amtsgericht, ki zaseda kot sodišče za družinske zadeve.

14 – Bundesverfassungsgericht (ustavno sodišče) je odločilo, da odstavka 1616 in 1617, če izključujeta možnost, da ima otrok sestavljen priimek, ki združuje oba priimka staršev, nista v nasprotju z ustavo (sodba z dne 30. januarja 2002, 1 BvL 23/96, BVerfGE 104, str. 373).

15 – Sodba z dne 30. marca 1993 (C-168/91, Recueil, str. I-1191).

16 – Navedena v opombi 3.

17 – Sodba z dne 27. aprila 2006 v zadevi Standesamt Stadt Niebüll (C-96/04, ZOdl., str. I-3561, glej spodaj, točke od 21 do 29).

19. V zadevi Konstantinidis je Sodišče ugotovilo, da je v nasprotju s prepovedjo diskriminacije na podlagi državljanstva, da mora grški državljan, ki opravlja poklic v drugi državi članici, pri tem uporabljati z drugimi črkami zapisano svoje ime, kar spremeni izgovorjavo imena, če bi taka popačenost povzročila tveganje, da bi ga morebitne stranke lahko zamenjale z drugimi osebami.

20. V zadevi García Avello je Sodišče menilo, da člena 12 ES in 17 ES belgijskim organom ne dopuščata zavrnitve prošnje, ki so jo vložili mladoletni otroci s stalnim prebivališčem v Belgiji in dvojnim belgijskim in španskim državljanstvom, da se njihov priimek spremeni v priimek, do kakršnega so upravičeni v skladu s španskim pravom in tradicijo.

Dejansko stanje in postopek

21. Otrok Leonhard Matthias je bil rojen leta 1998 na Danskem, staršem Stefanu Grunkinu in Dorotheeji Paul. Vsi trije imajo le nemško državljanstvo (s samim rojstvom na Danskem se dansko državljanstvo ne pridobi samodejno). Večji del življenja je večinoma živel na Danskem, kjer so na začetku skupaj živeli njegovi starša. V letih 2001 in 2002 je nekaj mesecev živel z njima v Niebüllu v Nemčiji. Od takrat večinoma živi z mamo v Tønderju na Danskem, vendar redno obiskuje očeta v Niebüllu, oddaljenem približno 20 km.

22. Rojstvo Leonharda Matthiasa je bilo najprej vpisano v rojstno matično knjigo na Danskem s priimkom „Paul“ in s priimkom „Grunkin“ kot *mellemnavn*. Na zahtevo staršev je bil z upravnim aktom (*navnebevis*) nekaj mesecev pozneje priimek spremenjen v „Grunkin-Paul“ in izdan rojstni list s tem priimkom. [18] To je bilo mogoče zaradi danskega mednarodnega zasebnega prava, ker je imel Leonhard Matthias stalno prebivališče na Danskem in je za določitev njegovega priimka veljalo dansko materialno pravo.

23. Starši so želeli otroka vpisati v rojstno matično knjigo pri nemških organih v Niebüllu s priimkom „Grunkin-Paul“, ki mu je bil dodeljen na Danskem. Ti organi so v skladu z nemško zakonodajo, navedeno zgoraj, [19] zavrnili priznanje tega priimka in so vztrajali, da mora biti izbrani priimek bodisi „Grunkin“ bodisi „Paul“.

18 – Kot navaja Stefan Grunkin, so starši prvotno določili priimek Leonharda Matthiasa kot „Grunkin-Paul“ in je bila sprememba izvedena zato, da se njegov rojstni list uskladi s predvideno določitvijo. Zato bi bila oba priimka njegovih staršev del otrokovega priimka in nobeno ne bi bilo samo *mellemnavn* (glej točko 14 zgoraj). Ne glede na to, kakšen je resnični položaj, mora biti izhodišče dejstvo, da so imeli starši možnost izbire priimka „Grunkin-Paul“ na podlagi danskega prava.

19 – Točki 15 in 16.

24. Starši so zavrnitev izpodbijali pred nemškimi sodišči, vendar je bilo njihovo izpodbijanje v letu 2003 na zadnji stopnji zavrnjeno.

25. Nato je pristojni Standesamt (matični urad) v skladu s členom 1617(2) BGB vložil tožbo pri Amtsgericht Niebüll. To sodišče kot Familiengericht je moralo določiti enega od staršev, ki ima pravico izbrati otrokov priimek, ali čigar priimek se bo dodelil otroku, če izbrani od staršev te pravice ne bo uveljavil.

26. Vendar je Amtsgericht Niebüll podvomilo, da je kolizijsko pravilo v členu 10 EGBGB veljavno z vidika členov 12 ES in 18 ES, če določitev priimkov ureja le na podlagi državljanstva. V skladu s tem je zaprosilo Sodišče za razlago Pogodbe ES glede skladnosti člena 10 EGBGB s Pogodbo ES. [20]

27. Med postopkom pred Sodiščem so se pojavili dvomi o dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj je predložitveno sodišče očitno delovalo bolj v upravni kot pa sodni pristojnosti.

28. Generalni pravobranilec Jacobs je te dvome v sklepnih predlogih z dne 30. junija 2005 pripoznal, vendar je menil, da mora Sodišče vseeno odgovoriti na predloženo vprašanje. [21] Zavzel je stališče, da zadeva sodi v področje prava Skupnosti in da je bilo, čeprav ni bilo diskriminacije zaradi državljanstva, „popolnoma neskladno s statusom in pravicami državljana Evropske unije […], da se od njega zahteva, da ima različna imena na podlagi prava različnih držav članic“. [22]

29. Sodišče je v sodbi z dne 27. aprila 2006 odločilo, da ni pristojno, da odgovori na predloženo vprašanje, ker ni bilo mogoče šteti, da je predložitveno sodišče opravljalo sodno funkcijo.

30. Starši so 30. aprila 2006 ponovno zahtevali, naj Standesamt njihovega sina vpiše v rojstno matično knjigo s priimkom Grunkin-Paul kot imenom, s katerim je bil v rojstno matično knjigo vpisan na Danskem. Standesamt je ta vpis ponovno zavrnil, ker na podlagi nemškega prava ni bil mogoč.

31. Izpodbijanje nove zavrnitve s strani staršev je zaradi nemških postopkovnih pravil obravnavalo drugo Amtsgericht, in sicer Amtsgericht Flensburg. To sodišče je ugotovilo, da mu nemško pravo ne dopušča,

20 – Zadeva C-96/04, navedena v opombi 17.

21 – Točke od 30 do 44 njegovih sklepnih predlogov.

22 – Točke od 45 do 56.

da matičnemu uradu naloži vpis sestavljenega priimka v rojstno matično knjigo, vendar je imelo podobne dvome kot Amtsgericht Niebüll.

32. Amtsgericht Flensburg je zato predlagalo odločitev o tem vprašanju:

„ali ob upoštevanju načela prepovedi diskriminacije iz člena 12 Pogodbe ES in glede na pravico do prostega gibanja, ki jo vsakemu državljanu Unije zagotavlja člen 18 Pogodbe ES, velja kolizijsko pravilo iz člena 10 EGBGB, če določa, da se pravo glede osebnih imen navezuje le na državljanstvo?“

33. Pisna stališča so predložili Stefan Grunkin, belgijska, francoska, nemška, grška, litovska, nizozemska, poljska in španska vlada ter Komisija. Nemška, grška, litovska in španska vlada ter Komisija so bile prisotne na obravnavi.

Dopustnost

34. Dopustnost obravnavanega predloga se uradno ne izpodbija, čeprav se belgijska vlada sprašuje, (a) ali je predložitveno sodišče pristojno, da odredi vpis sestavljenega priimka v rojstno matično knjigo, še posebej, ker je prejšnji niz postopkov dosegel dokončno odločitev, in (b) ali je sedanji postopek pristen.

35. Nemška vlada teh dvomov nima in natančno pojasnjuje, da je na podlagi nemškega prava obravnavani postopek v glavni stvari dovoljen in tudi resnično sporen. Pravzaprav so starši Leonharda Matthiasa vložili tožbo zoper matični urad (ki je ne onemogoča pravnomočna zavrnitev njune prejšnje tožbe v l. 2003), s katero so sodišču predlagali, naj matičnemu uradu odredi, naj otrokov priimek vpiše v rojstno matično knjigo kot „Grunkin-Paul“. Da bi odločilo, ali zahtevi lahko ugodi, in v tem smislu gre očitno za opravljanje sodne funkcije, potrebuje predložitveno sodišče odločitev o razlagi prava Skupnosti.

36. Zato se mi zdi nepotrebno, da Sodišče bolj poglobljeno preverja dopustnost obravnavanega predloga.

Utemeljenost

Uvodni preudarki

37. Mednarodno zasebno pravo ni del mednarodnega prava, kot morda namiguje njegovo ime. Je veja nacionalnega prava vsakega pravnega sistema. Zagotavlja mehanizme ali, natančneje, vrsto prepletajočih se mehanizmov, s katerimi se, kadar so pravni položaji ali razmerja povezani z več kot enim pravnim sistemom, določa, katero sodišče ali drug organ je pristojen, katero materialno pravo se uporabi in kakšen učinek ali priznanje se podeli odločitvam, ki so bile sprejete, ali pravnim aktom, ki so bili izvršeni v skladu z drugimi pravnimi sistemi.

38. Ker zadevni položaji in razmerja že po definiciji sodijo v pristojnost več držav, ustroj vsakega pravnega sistema nujno medsebojno vpliva na ustroj drugih pravnih sistemov. Včasih kolesje steče, včasih škripa. Kadar steče (kar je bolj zaželeno), je to lahko zato, ker imajo zadevni pravni sistemi od začetka kompatibilna pravila, ali zato, ker so za dosego kompatibilnosti sodelovali v okviru organa, kot je CIEC ali Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu,[23] ali (v Evropski uniji) tudi zato, ker jim je bila kompatibilnost vsiljena z zakonodajo Skupnosti. Vendar pa ostaja mnogo področij, kjer kompatibilnost ali usklajenost nista popolni.

39. V celoti gre torej za zapleteno postavitev zapletenih mehanizmov, ki medsebojno vplivajo zapleteno, vendar ne vedno usklajeno. Vsaka prilagoditev enemu mehanizmu lahko vpliva na širok razpon interakcij. Sprememba pravil mednarodnega zasebnega prava glede določitve osebnih imen enega pravnega sistema lahko učinkuje ne le na način medsebojnega vplivanja teh pravil na enaka pravila drugega sistema, pač pa tudi na delovanje njegovih pravil mednarodnega zasebnega prava glede sorodnih področij osebnega statusa ali družinskega prava (z nadaljnjimi spremembami medsebojnega vplivanja teh pravil in pravil drugih sistemov) ali na njegova pravila materialnega prava.

40. Ne preseneča torej, da je večina držav članic, ki so v tej zadevi predložile stališča, od Sodišča zahtevala, naj se ne vmešava v zadeve nemškega kolizijskega pravila. Nekateri teoretični komentatorji so poleg tega kritizirali

23 – Njene članice so vse države članice in sama Evropska Skupnost (glej Sklep Sveta 2006/719/ES z dne 5. oktobra 2006, UL L 297, str. 1).

odločitev Sodišča v sodbi García Avello in sklepne predloge generalnega pravobranilca Jacobsa v zadevi Standesamt Stadt Niebüll zaradi očitne nezmožnosti presoje posledic sprejetega pristopa. [24]

41. To je očitno področje, po katerem mora Sodišče stopati mehko in previdno. Da pa mora stopati mehko, še ne pomeni, da ga mora biti strah sploh stopiti.

42. Kot je poudarilo nekaj držav članic, gre za področje, za urejanje katerega ima Skupnost pooblastilo, tako kot je na podlagi členov 61(c) ES in 67(1) ES že uredila pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo, [25] in namerava urediti pravo, ki se uporablja v zakonskih sporih. [26]

43. V skladu s tem še bolj drži, da, kot je Sodišče navedlo v zadevi García Avello, [27] „[č]eprav so glede na sedanje stališče prava Skupnosti pravila, ki urejajo priimek osebe, v pristojnosti držav članic, morajo države članice pri izvrševanju te pristojnosti kljub temu ravnati v skladu s pravom Skupnosti […], posebej z določbami Pogodbe ES o svobodi gibanja in prebivanja vsakega državljana Unije na ozemlju držav članic“.

44. Sodišče se potemtakem ne more izogniti dolžnosti, da z razlago prava Skupnosti pomaga nacionalnim sodiščem, kot je v obravnavani zadevi Amtsgericht Flensburg, katerih naloga je, da odločijo, ali so določena nacionalna pravila res v skladu s pravom Skupnosti.

24 – Glej na primer komentarje o sodbi García Avello Mathiasa Audita v Recueil Dalloz, 2004, str. 1476, v točki 20, in Thomasa Ackermanna v Common Market Law Review, 2007, str. 141 in zlasti str. 153, in komentarje o sklepnih predlogih v zadevi Standesamt Stadt Niebüll Dietra Henricha v Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts, 2005, str. 422.

25 – Trenutno v Uredbi Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL L 338, str. 1).

26 – Predlog Komisije (COM(2006) 399 konč., z dne 17. julija 2006) za uredbo Sveta o spremembi Uredbe (ES) št. 2201/2003 glede pristojnosti in o uvedbi pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja v zakonskih sporih. Kot navaja obrazložitveni memorandum, je „povečana mobilnost državljanov v Evropski uniji […] privedla do naraščajočega števila mednarodnih parov, to je zakoncev z različnim državljanstvom, zakoncev, ki živijo v različnih državah članicah ali živijo v državi članici, ki ni država državljanstva enega ali obeh zakoncev“ – prav to so okoliščine, v katerih je nastala ta zadeva.

27 – V točki 25.

45. Nedvomno je res, da bi bile zadeve enostavnejše, če bi bila sprejeta zakonodaja Skupnosti, ki bi urejala tak primer (ali če bi bile vse države članice tudi članice CIEC in bi ratificirale vse konvencije CIEC). Zakonodajna ali konvencijska rešitev bi bila na tem področju tudi bolj primerna. Pred sprejetjem zakonodaje Skupnosti ali mednarodnega sporazuma so razprave nujno daljše, bolj temeljite in daljnosežnejše, kot pa se kadarkoli lahko doseže v postopku za sprejetje predhodne odločbe pred Sodiščem. Glede na naraščajočo mobilnost državljanov na ozemlju Evropske unije, ki ni le enoten trg, pač pa enotno območje svobode, varnosti in pravičnosti, pa je jasno, da se lahko (in verjetno se bo) konflikt interesov pri določanju osebnih imen pojavi vedno pogosteje, razen če se in dokler se ne najde primerna rešitev. Ta rešitev mora biti popolnoma in sistematično premišljena s potrebnim upoštevanjem vseh njenih posledic za vse udeležene pravne sisteme.

46. Vendar take rešitve še ni. Sodišče mora v sedanjem stanju stvari obstoječe pravo Skupnosti o državljanovi pravici prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic razlagati brez diskriminacije na podlagi državljanstva. Tako mora ravnati glede na poseben položaj, ki je nastal v postopku v glavni stvari. Paziti mora, da ne poseže brez potrebe v pristojnost držav članic glede zadev mednarodnega zasebnega prava. Hkrati pa ne sme razvodeniti ali oslabiti pojma državljanstva Unije – „temeljn[ega] status[a] državljanov držav članic“ [28] – ali odvzeti pravic, ki izvirajo iz pravega pomena tega statusa.

47. Na tem mestu se mi zdi, da je vprašanje, o katerem je treba odločiti, da bi se nacionalnemu sodišču omogočilo, da odloči v obravnavani zadevi, bolj omejeno, kot kaže na prvi pogled.

48. Prvič, materialno pravilo nemškega prava, na podlagi katerega mora biti otrokov priimek priimek enega od staršev, pri čemer obeh priimkov staršev ni mogoče združiti, samo po sebi ni sporno. Na tem področju se ne uporabljajo nobena materialna pravila prava Skupnosti (kot kaže, za sprejetje takih pravil tudi ni pravne podlage), zdi pa se tudi, da nobeno nacionalno pravilo, ki predpisuje ali prepoveduje posebno obliko imena, ne more samo po sebi kršiti državljanovih pravic prepovedi diskriminacije in prostega gibanja in prebivanja. Problem lahko nastane le, če tako pravilo glede določenega posameznika trči v pravilo druge države članice.

28 – Sodba z dne 20. septembra 2001 v zadevi Grzelczyk (C-184/99, Recueil, str. I-6193, točka 31). Od takrat se je formulacija večkrat uporabila, pred kratkim v sodbi z dne 11. septembra 2007 v zadevi Eind (C-291/05, ZOdl., str. I-10719, točka 32).

49. Drugič, čeprav je vprašanje nacionalnega sodišča omejeno na skladnost v členu 10 EGBGB vsebovanega kolizijskega pravila s pravom Skupnosti, pa menim, da veljavnosti te določbe ni treba obravnavati v celoti, pač pa le glede njenega učinka, ki ga ima v povezavi s členom 1617 BGB, ki prepoveduje vpis priimka, ki je bil na Danskem zakonito oblikovan in vpisan v rojstno matično knjigo, v rojstno matično knjigo.

50. Zato Sodišču predložena stališča določenih držav članic, v katerih vehementno zatrjujejo premoč državljanstva nad običajnim prebivališčem kot povezovalnim dejavnikom v zadevah osebnega statusa (ker je bolj stalno in jasno določljivo merilo), po mojem mnenju niso neposredno pomembna, ne glede na to, koliko so utemeljena ali neutemeljena. Sodišču ni treba razsojati med obema meriloma in tudi ne sme – kot tudi v zadevi García Avello ni razsojalo med belgijskimi in španskimi pravili za določanje otroku dodeljenega priimka.[29] Njegova posebna vloga v tej zadevi je presoditi nepriznavanje imena na podlagi meril prava Skupnosti.

51. Končno pa se mi zdi pomembno, da postopek v glavni stvari zadeva položaj, v katerem je bil priimek otroka določen in vpisan v rojstno matično knjigo ob rojstvu v skladu z veljavnim danskim pravom ter spremenjen in vpisan v rojstno matično knjigo kmalu po rojstvu v skladu z istim veljavnim pravom, *preden* je bila vložena vloga, da se priimek vpiše v rojstno matično knjigo pri nemških organih. Ne gre torej za to, da bi se v državi članici običajnega prebivališča spreminjalo ime, določeno v državi članici državljanstva. Če je bil prvotno v rojstno matično knjigo vpisani priimek *skladen z* nemškimi pravili, popravljeni pa ne, to ne pomeni, da je bil prvi priimek oblikovan *v skladu s* temi pravili. Oba sta bila oblikovana v skladu z danskimi pravili, starši Leonharda Matthiasa pa so bili upravičeni, da med običajnim prebivanjem na Danskem uporabijo katerokoli možnost, ki so jo imeli na voljo na podlagi danskih pravil. Sedaj ne želijo vpisati v rojstno matično knjigo otroka, čigar priimek še ni bil določen, pač pa prepis imena, ki ga otrok že ima v skladu s pravom kraja rojstva in stalnega prebivališča, v nemško rojstno matično knjigo. In čeprav je moralo biti v skladu s členom 7(1) Konvencije o otrokovih pravicah ime Leonharda Matthiasa vpisano v rojstno matično knjigo takoj po rojstvu na Danskem, iz besedila člena 1617(3) BGB jasno izhaja, da ni samodejne zahteve, naj se njegovo ime takoj vpiše v nemško rojstno matično knjigo ali identifikacijski dokument.

52. Zadevo bom zato obravnavala na ožji podlagi, tako da bom najprej presojala, ali položaj sodi v okvir prava Skupnosti; drugič,

29 – Sicer je Sodišče v točki 42 sodbe res pripomnilo o *raison d'être* obeh sistemov in načinih, na katere sta se mu, kot kaže, prilagodila, vendar ni sklepalo o njunih vsakokratnih prednostih.

ali zajema diskriminacijo na podlagi državljanstva ali motenje pravice do prostega gibanja in prebivanja; in tretjič, ali je taka diskriminacija ali motenje, če obstaja, utemeljeno.

Uporaba prava Skupnosti

53. Generalni pravobranilec Jacobs je v sklepnih predlogih v zadevi Standesamt Stadt Niebüll [30] opozoril na ugotovitev Sodišča v zadevi García Avello, da glede zadevnih otrok, „ki so državljani ene države članice in zakonito prebivajo na ozemlju druge države članice“, [31] obstoji povezava s pravom Skupnosti, in je sklepal, da enako velja za primer Leonharda Matthiasa.

54. Skliceval se je tudi na trditev v zadevi Zhu in Chen, [32] v skladu s katero položaja državljana države članice, ki je bil rojen v drugi državi članici in še ni uporabil pravice prostega gibanja, ni mogoče enačiti s čisto notranjim položajem in s tem državljana prikrajšati za koristi določb prava Skupnosti o prostem gibanju in prebivanju. Sodišče je v tej zadevi [33] tudi sklenilo, da lahko otrok uživa pravice na podlagi teh določb, preden doseže starost, pri kateri postane popolno poslovno sposoben, da osebno uveljavlja te pravice.

55. Zdi se mi, da položaj v postopku v glavni stvari sodi v okvir prava Skupnosti na podobni, vendar trdnejši podlagi.

56. Prvič, Leonhard Matthias je bil rojen in običajno prebiva v eni državi članici, medtem ko ima (le) državljanstvo druge države članice.

57. Drugič, Leonhard Matthias uživa kot državljan Unije pravico do prostega gibanja in prebivanja na podlagi prava Skupnosti. Poleg tega je, v nasprotju z otroki v zadevah García Avello ali Zhu in Chen, uveljavljal in še uveljavlja to pravico, ker zaporedoma prebiva v obeh zadevnih državah članicah in se znova in znova seli med njima – k temu ga sili družinska situacija, nad katero nima nobenega nadzora.

30 – V točkah 48 in 49.

31 – Točka 27 sodbe.

32 – Sodba z dne 19. oktobra 2004 (C-200/02, ZOdl., str. I-9925, točka 19).

33 – V točki 20.

58. Tretjič, pri tem ravnanju je trčil na spor med pravilom, ki mu ga nalaga pravo ene države članice, in izbiro, ki jo imajo na voljo in jo zakonito uveljavljajo njegovi starši v njegovem imenu na podlagi prava druge države članice.

59. Ta položaj jasno sodi – tako *ratione personae* kot *ratione materiae* – v okvir prava Skupnosti v obliki pravil, ki urejajo državljanovo uveljavljanje pravice do prostega gibanja in prebivanja in njegove pravice do prepovedi diskriminacije.

Ali obstoji diskriminacija?

60. Generalni pravobranilec Jacobs je v sklepnih predlogih v zadevi Standesamt Stadt Niebüll [34] opozoril, da so na podlagi spornega pravila vsi, ki imajo samo nemško državljanstvo, obravnavani enako in vsi, ki imajo (ali katerih starši imajo) več kot eno državljanstvo, obravnavani različno, vendar popolnoma brez diskriminacije glede na njihovo državljanstvo.

61. Nobena od strank, ki so predložile stališča v tem postopku, ni nasprotovala tej presoji. Tudi jaz ji ne.

62. Pravilo v členu 10 EGBGB res *razlikuje* med posamezniki glede na njihovo državljanstvo, vendar so te razlike neizogibne, kadar služi državljanstvo kot zveza z določenim pravnim sistemom. Pravilo pa nasprotno ne *diskriminira* na podlagi državljanstva. Namen prepovedi take diskriminacije je, da se prepreči *nadaljnje* neenako obravnavanje, ki temelji na državljanstvu in ki *škoduje* državljanu Unije, ne pa, da se zabrišejo razlike, ki nujno nastanejo zato, ker ima nekdo državljanstvo ene in ne druge države članice (ki jih drugi stavek člena 17(1) ES očitno ohranja).

63. Na podlagi nemškega pravila je vsak državljan Unije, ki ima eno državljanstvo, obravnavan v skladu s pravom njegove ali njene države članice državljanstva, medtem ko so vsi, ki imajo več kot eno državljanstvo (v skladu z zadevo García Avello [35]), obravnavani drugače kot tisti z enim državljanstvom, vendar še vedno v skladu s pravom njihovih držav članic državljanstva. Nemško materialno pravo se lahko uporabi tudi za vsako

34 – V točki 53.

35 – Točke od 32 do 35.

osebo kateregakoli državljanstva, ki običajno prebiva v Nemčiji, ki to želi, tako da državljanom drugih držav članic, ki imajo prebivališče v Nemčiji, ni odvzeta nobena ugodnost, ki jo imajo nemški državljani.

64. Vendar pa prepoved diskriminacije – načelo enakega obravnavanja – v pravu Skupnosti ni omejeno na vprašanja državljanstva. Običajno izražena splošna zahteva je, da se primerljivi položaji ne smejo obravnavati različno in da se različni položaji ne smejo obravnavati enako, razen če je taka obravnava objektivno upravičena. [36]

65. Čeprav sporno pravilo očitno enako obravnava položaje, v katerih je dejavnik, ki posameznika veže s pravnim sistemom, državljanstvo, pa tega enakega obravnavanja ne razširja na položaje, v katerih je vezni dejavnik običajno prebivališče. Pravni sistemi v Skupnosti se različno navezujejo na eno ali drugo merilo. [37] Zato se lahko vprašamo, ali načelo enakega obravnavanja ne zahteva, naj se merilu običajnega prebivališča, ki se uporablja v danskem pravu, dodeli enaka teža kot merilu državljanstva, ki se uporablja v nemškem pravu.

66. Po mojem mnenju mora biti odgovor, da zahteva. Z drugačnim odgovorom bi se zavzelo stališče o tem, katero merilo je „boljše“ in mu je treba dodeliti večjo težo. To je naloga – če bi se je lotili – zakonodajalca Skupnosti in ne Sodišča. Dokler ni enotnega pravila, se države članice same odločijo, kateri vezni dejavnik bodo uporabile za določitev prava, ki se uporablja za osebno ime, pod pogojem, da pri izvrševanju te pristojnosti ravnajo v skladu s pravom Skupnosti.

67. Čeprav gola odločitev, da se kot vezni dejavnik uporabi državljanstvo, ne pa običajno prebivališče (ali obratno), sama po sebi ni v nasprotju z zahtevo po enakem obravnavanju v pravu Skupnosti, v nasprotju z njo pa je, kot kaže, zavrnitev priznanja učinkov ukrepov, ki veljajo na podlagi drugega pravnega sistema, ki uporablja drug vezni dejavnik.

68. Tak bi bil primer, če bi Leonhard Matthias, če ne bi bil rojen na Danskem, pač

36 – Glej zadevo García Avello, točka 31, in sodno prakso, na katero se tam sklicuje. Sodišče je bilo grajano (glej zadevo Ackermann, navedeno v opombi 24 zgoraj, na str. 149), ker je v zadevi García Avello združilo splošen, „aristotelski“ pojem enakega obravnavanja s posebno prepovedjo diskriminacije na podlagi državljanstva iz člena 12 ES. Ne glede na to, ali je ta kritika upravičena, obravnavam tu splošno načelo kot ločeno vprašanje.

37 – Uredba št. 2201/2003 (navedena zgoraj v opombi 25, člen 3) res dovoljuje izbiro med dvema meriloma pri določanju pristojnosti v zvezi s prenehanjem zakona, v skladu s predlogom Komisije za njegovo spremembo (naveden zgoraj v opombi 26, predlagani novi člen 20a) pa bi se dovolila izbira pri določanju prava, ki naj se uporabi.

pa v državi članici, kjer velja (stroga oblika) *jus soli*, [38] pridobil državljanstvo te države članice in bi nemško pravo priznalo ime, določeno v skladu s pravom te države. Nemški državljani, rojeni v drugi državi članici in vpisani v rojstno matično knjigo z imenom, oblikovanim v skladu s pravom te države kot države njihovega običajnega prebivališča, se torej drugače obravnavajo, glede na to, ali jim država dovoljuje tudi, da pridobijo njeno državljanstvo, kar pa ni nujno povezano z merilom, ki ga država uporabi, ko določa pravo, ki se uporabi glede osebnih imen.

69. Če torej kolizijsko pravilo države članice sistematično vodi k zavrnitvi priznanja priimka, ki je bil državljanu te države članice dan v skladu s pravom države članice rojstva in običajnega prebivališča, ki se uporabi zaradi kolizijskih pravil te države članice, potem ta zavrnitev ne pomeni diskriminacije na podlagi državljanstva, ki jo prepoveduje člen 12 ES. Vendar pa je po mojem mnenju v nasprotju s splošnim načelom enakega obravnavanja. To načelo zahteva, da se zveza s pravom druge države članice, ko ne gre za čisto notranji položaj države članice, ampak zajema uveljavljanje pravice, ki jo zagotavlja Pogodba ES, ne sme obravnavati drugače glede na to, ali (v skladu s pravom druge države članice) temelji na državljanstvu ali običajnem prebivališču.

70. Druga kršitev splošnega načela je v tem, da nemško pravilo *enako* obravnava različne položaje, in sicer na eni strani položaj nemških državljanov, katerih ime še *ni bilo* predhodno vpisano v rojstno matično knjigo v drugi državi članici, in na drugi strani položaj nemških državljanov, katerih ime *je bilo* vpisano v rojstno matično knjigo.

71. Enako kot prepoved diskriminacije na podlagi državljanstva tudi načelo enakega obravnavanja ne prepoveduje preprosto vseh razlikovanj, ne glede na okoliščine. Kaže, da bi bilo zato nujno raziskati, ali so motene pravice Leonharda Matthiasa do prostega gibanja in prebivanja.

Ali je moteno prosto gibanje in/ali prebivanje?

72. V zadevi García Avello je Sodišče navedlo, da „bi lahko taka neenakost priimkov prizadetim povzročila resno neprijetnost, tako na strokovni kot zasebni ravni, ki med drugim

38 – Na primer Irska – glej zadevo Zhu in Chen, točka 9.

nastane zaradi težav, ki jih imajo v eni državi članici, katere državljani so, pri uživanju pravnih učinkov diplom in dokumentov, sestavljenih s priimkom, ki ga priznava druga država članica, katere državljani so prav tako“. [39]

73. Taka neprijetnost pa zato, ker ima oseba državljanstvo le ene zadevne države članice, ni prav nič manjša. S praktičnega vidika ne nastane zato, ker ima oseba več kot eno državljanstvo, pač pa zato, ker se kot državljan Unije seli med državami članicami in zaporedoma v vsaki od njih živi, študira, dela, zaprosi za dajatve, izpolnjuje upravne formalnosti, odpira bančne račune in opravlja druge posle v vsakodnevnem življenju.

74. Po mnenju generalnega pravobranilca Jacobsa v sklepnih predlogih v zadevi Standesamt Stadt Niebüll te praktične težave „pomenijo očitno oviro pravici [Leonharda Matthiasa], da se kot državljan prosto giblje in prebiva na ozemlju držav članic“. [40] S tem se strinjam.

75. Več držav članic je vendarle ugovarjalo, da v obravnavanem kolizijskem pravilu ali pri njegovi uporabi v tej zadevi ni ničesar, kar bi lahko naravno oviralo pravico prostega gibanja ali prebivanja ali jo naredilo manj privlačno. [41] Starši Leonharda Matthiasa bi na Danskem lahko prosto izbrali priimek, ki bi bil popolnoma skladen z nemškim pravom, in ta bi bil resnično dan otroku, če se ne bi namenoma odločili drugače. Staršev ne bi bilo mogoče odvrniti od selitve v drugo državo članico, ker bi vedeli, da bodo obravnavani enako, kot če te pravice ne bi uveljavili.

76. Navedena obrazložitev sama po sebi ni napačna – in verjetno je res, da v nobeni državi članici priimka Leonharda Matthiasa, če bi bil tam rojen, ne bi bilo treba vpisati v rojstno matično knjigo v obliki, ki bi bila skladna z nemškimi materialnimi pravili.

77. Vendar pa se mi zdi, da je ta trditev zgrešila bistvo. Ni vprašanje, ali lahko katerakoli pravila, ki bi veljala za določitev priimka njihovega rojenega ali nerojenega otroka, *starše* odvrnejo od uveljavljanja pravic gibanja in prebivanja ali jih pri njihovem uveljavljanju ovirajo. Vprašanje je, ali ima *otrok*, katerega rojstvo je bilo zakonito vpisano v rojstno matično knjigo z določenim imenom

39 – Točka 36 sodbe.

40 – Točka 54 sklepnih predlogov.

41 – Glej po analogiji na primer sodbo z dne 31. marca 1993 v zadevi Kraus (C-19/92, Recueil, str. I-1663, točka 32) ali sodbo z dne 9. septembra 2003 v zadevi Burbaud (C-285/01, Recueil, str. I-8219, točka 95).

v skladu s pravom države članice kraja rojstva – in ki sam ni uveljavil nobene izbire glede tega vpisa – neprijetnosti ali težave, ko uveljavlja *svoje pravice* kot državljan Unije,[42] če mu država članica državljanstva zavrne priznanje imena, ki je bilo tako vpisano v rojstno matično knjigo.

78. Odgovor mora biti, da jih ima. Najmanj, kar se bo zgodilo, bo neskladje med njegovim rojstnim listom in potovalnimi dokumenti. Za nekoga, kot je Leonhard Matthias, ki še vedno živi večinoma v državi članici rojstva in ob tem ohranja močno povezavo z državo članico državljanstva, se bodo težave nujno povečevale. V življenju bo pridobil različne dokumente z imenom, ki je navedeno na njegovem rojstnem listu, vendar pa bo prav tako lahko pridobil druge dokumente z imenom, ki mu ga priznava država članica državljanstva. Lahko bo študiral in pridobil poklicno kvalifikacijo v obeh državah. Lahko bo za namene socialne varnosti prijavljen v obeh državah. Prav tako se lahko preseli v tretjo državo članico in naleti na upravne težave, ker ima različna imena na različnih dokumentih. Ni mogoče spregledati dejstva, da so tako javni kot zasebni organi v zadnjih letih postali vse bolj sumničavi glede vsakega položaja, ki se izkaže za nenavadnega, pogosto z zelo neprijetnimi izidi za vse, ki so predmet njihovega sumničenja.

79. Po mojem mnenju je torej očitno, da zavrnitev priznanja imena, ki je bilo osebi zakonito dodeljeno, s strani države članice, katere državljan je oseba, precej otežuje uveljavljanje njenih pravic kot državljana Unije, da se prosto giba in prebiva na ozemlju držav članic. Da se Leonhardu Matthiasu dejansko še ni preprečilo preseljevanje med Dansko in Nemčijo ali od tega še ni bil odvrnjen, kot v tej zadevi poudarja francoska vlada, pa ne pomeni, da mu ta pravica ni bila omejena.

Ali se lahko upraviči?

80. Ali se lahko obravnavana zavrnitev upraviči, če je načeloma način, na katerega se uporablja nemško pravo v zadevi, kot je Leonhard Matthiasova – in ponovno poudarjam, da je sporna zavrnitev vpisa priimka, ki mu je bil zakonito dan na Danskem, v rojstno matično knjigo – neskladen z zahtevo po enakem obravnavanju, in tudi moti pogodbene pravice Leonharda Matthiasa kot državljana Unije?

81. Možna upravičenja se lahko razdelijo na sistematična, ki lahko upravičijo samodejno

42 – Primerjaj zadevi García Avello in Zhu in Chen, v katerih je Sodišče poudarilo pravice otrok.

zavrnitev priznanja ali prepisa, kadar so izpolnjena določena merila, in tista, tesno povezana s posameznim položajem, ki lahko upravičijo zavrnitev glede na posamezni primer.

82. Nemčija je glede prve skupine izpostavila prednosti tega, da se sestavljeni priimki, ki združujejo oba priimka staršev, ne dovoljujejo (če bi se taka praksa dovoljevala, bi lahko imele prihodnje generacije priimke nepredstavljive dolžine, [43] sestavljene iz že sestavljenih imen) in da se kot vezni dejavnik za določitev, katero pravo se uporabi za posameznikovo ime, uporablja le državljanstvo (ker je bolj stalno in lažje določljivo merilo kot običajno prebivališče).

83. Kot sem že navedla, menim, da se ni nujno ali primerno opredeliti o relativnih prednostih razlikovanja materialnih ali kolizijskih pravil na tem področju. Zdi pa se mi, da se Nemčija na te trditve v nobenem primeru ne more sklicevati, saj nemško pravo za svoje državljane ne izključuje popolnoma niti sestavljenih priimkov (če je na primer na podlagi člena 10(3) EGBGB ime določeno v skladu z nacionalnim pravom od starev, ki ima drugo državljanstvo) niti uporabe običajnega prebivališča kot veznega dejavnika (nemško pravo se, zopet na podlagi člena 10(3) EGBGB, lahko uporabi tudi brez imetništva nemškega državljanstva, če katerikoli od staršev stalno prebiva v Nemčiji [44]). Priznanje sestavljenega priimka Leonharda Matthiasa, ki mu je bilo zakonito dano v državi članici rojstva in običajnega prebivanja, kot kaže, ni v nasprotju z nobenim absolutnim pravilom nemškega prava. [45]

84. Glede skupine sistematičnih upravičenj je tudi litovska vlada ugovarjala, da se od nobene države članice ne sme zahtevati, naj prizna imena, ki so bila njenim državljanom dana v skladu s tujim pravom, če ta imena niso v skladu z zgradbo nacionalnega jezika države,

43 – Kaže, da je najdaljši sestavljeni priimek, vpisan v rojstno matično knjigo v Združenem kraljestvu, Temple-Nugent-Brydges-Chandos-Grenville, ki so ga imeli vojvode Buckinghamski in Chandoški od l. 1822 do l. 1889, ko je naziv izumrl – morda zaradi preobilice priimkov. Večina družin se izogne takim presežkom.

44 – Zanimiva je zadeva, ki jo je predložil generalni sekretar CIEC na njeni Generalni skupščini v Edinburgu 15. septembra 2004. 16. februarja 2004 je Tribunal Administratif (upravno sodišče) v Luxembourgu razveljavilo odločitev luksemburških organov, ki otroku luksemburškega para, ki je stalno prebival v Nemčiji, niso dovolili, da se vpiše v rojstno matično knjigo v Luxembourgu z materinim priimkom. Par si je ta priimek izbral kot svoj edini priimek (glej točko 16 in opombo 12 zgoraj), otrok, rojen v Nemčiji, pa je bil tam s tem priimkom vpisan v rojstno matično knjigo, vse v skladu z nemškim pravom, ki se je lahko uporabilo na podlagi nemških kolizijskih pravil, kot pravom kraja stalnega prebivališča. Luksemburško sodišče je razsodilo, da takega položaja ni mogoče šteti za nasprotujočega luksemburški javni politiki.

45 – Primerjaj točko 44 sodbe García Avello, kjer je Sodišče poudarilo, da je bila sistematična zavrnitev spremembe priimka s strani belgijskih organov očitno nesorazmerna, saj so bila v drugih primerljivih zadevah odstopanja možna.

ki je bistven sestavni del njene narodne dediščine. Litovski priimki so različnih oblik, odvisno od tega, ali gre za moške ali ženske, pri zadnjih tudi odvisno od tega, ali je ženska poročena ali ne. Te razlike so neločljivo povezane z zgradbo jezika in nacionalna politika je, da popačene oblike niso sprejemljive.

85. Menim, da v okviru te zadeve ni treba odločati o tem ugovoru. Nihče ne navaja, da je sestavljen priimek, kot je „Grunkin-Paul“, v nasprotju s temeljnimi vrednotami nemškega jezika. Vendar pa opozarjam, da je Evropsko sodišče za človekove pravice poudarilo, da je na področju osebnih imen pomemben vidik nacionalnega jezika, in priznalo, da je naložitev jezikovnih pravil lahko upravičena. [46]

86. V zvezi z okoliščinami, ki bi lahko upravičile zavrnitev priznanja ali prepisa v določeni zadevi, so možnosti različne. Očitno bi bila upravičena zavrnitev vpisa v rojstno matično knjigo priimka, ki je na določen način smešen ali žaljiv. Če bi nacionalno pravo popolnoma prepovedalo možnost, da imajo bratje in sestre različne priimke, bi bila morda upravičena zavrnitev vpisa v rojstno matično knjigo imena, ki bi povzročilo tak položaj. Upravičena bi bila lahko tudi zavrnitev vpisa v rojstno matično knjigo imena, danega v skladu s pravom druge države članice, s katero je otrok povezan zaradi rojstva, ne pa državljanstva, če se izkaže, da je bil kraj rojstva izbran zgolj za to, da bi se obšla pravila države članice državljanstva, in druga prava zveza s tem krajem ne obstaja. [47]

87. V obravnavani zadevi pa nihče ne navaja, da velja katerakoli od teh okoliščin. Še posebno je očitno, da je zveza Leonharda Matthiasa z Dansko, kjer je živel večino življenja in kjer se je najverjetneje spoprijateljil in pognal korenine, resnična in trdna. S tega vidika – in glede vsake zavrnitve vpisa imena v rojstno matično knjigo v primerljivih okoliščinah na podlagi dejavnikov, ki so posebni za vsak posamezen primer – naj spomnim, da morajo nemški organi in sodišča, kot tudi organi in sodišča vseh držav članic, najprej upoštevati otrokove koristi. [48] Trdno sem

46 – Glej zadevo Bulgakov proti Ukrajini (št. 59894/00) z dne 11. septembra 2007 (točka 43, in tam navedena sodna praksa).

47 – Dopustitev take upravičenosti bi zagotovo vodila do določenega nasprotja s sodbo Sodišča Zhu in Chen, navedeno v opombi 32, v točki 34 in naslednjih, v kateri je zavrnilo trditev, da se na državljanstvo države članice, pridobljeno na podlagi kraja rojstva, ki je bil namenoma izbran samo zaradi pridobitve državljanstva, ni mogoče sklicevati. Vendar je v tem primeru obrazložitev Sodišča temeljila na pravici vsake države članice, da določi pogoje za pridobitev državljanstva, in ni zadevala uporabe državljanstva ali drugega merila kot veznega dejavnika za namene mednarodnega zasebnega prava. Glej tudi sodbo z dne 7. julija 1992 v zadevi Singh (C-370/90, Recueil, str. I-4265, točka 24, in tam navedena sodna praksa).

48 – Glej točko 9 zgoraj.

prepričana, da bi bilo v interesu Leonharda Matthiasa, ki se sedaj bliža desetemu rojstnemu dnevu, da bi organi države članice njegovega državljanstva priznali priimek, ki ga ima skoraj celo življenje v državi članici običajnega in stalnega prebivališča.

Sklepne opombe

88. Tako sem prišla do ugotovitve, da bi moralo Sodišče pravo Skupnosti v zvezi s pravico državljana do prostega gibanja in prebivanja v vsej Evropski uniji in obravnave brez diskriminacije pri uveljavljanju te pravice razlagati tako, da se mora v postopku v glavni stvari priimek Leonharda Matthiasa Grunkin-Paul, ki je bil pred več kot devetimi leti zakonito vpisan v rojstno matično knjigo na Danskem, vpisati v rojstno matično knjigo v Nemčiji.

89. Seveda je res, da je naloga Sodišča v postopku sprejetja predhodne odločbe, da poda razlago prava Skupnosti, ne pa da to pravo uporabi za dejansko stanje, ki je temelj postopka v glavni stvari, in da je namen postopka zagotoviti enotno razlago in uporabo prava Skupnosti v vseh državah članicah. Z drugimi besedami, Sodišče ne more samo odločiti o določeni zadevi pred predložitvenim sodiščem, vendar pa bo njegova sodba določila izid tako te zadeve kot tudi preostalih primerljivih postopkov, ki bodo sproženi pred drugimi nacionalnimi sodišči.

90. Zaradi zadnjega vidika sem poudarila potrebo po previdnosti v obravnavani zadevi. Čeprav se v celoti strinjam z generalnim pravobranilcem Jacobsom, da je „popolnoma neskladno s statusom in pravicami državljana Evropske unije, ki je, z besedami Sodišča ‚zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic', da se od njega zahteva, da ima različna imena na podlagi prava različnih držav članic", [49] priznavam tudi širše izraženo skrb, da se krhka zgradba pravil mednarodnega zasebnega prava o osebnem statusu v Evropski uniji ne bi smela pripeljati v popolno zmešnjavo.

91. Zato bi poudarila, da moja rešitev ne bi zahtevala večje spremembe nemških materialnih ali kolizijskih pravil na področju imen, pač pa bi od njih enostavno zahtevala, naj

49 – Sklepni predlogi v zadevi Standesamt Stadt Niebüll, točka 56, kjer je navedena sodba z dne 15. marca 2005 v zadevi Bidar (C-209/03, ZOdl., str. I-2119, točka 31).

dopustijo širši prostor za priznavanje predhodne izbire imena, opravljene veljavno v skladu z zakoni druge države članice. V tem smislu ta rešitev ne pomeni več kot uporabo načela medsebojnega priznavanja, ki je podlaga velikega dela prava Skupnosti, ne le na ekonomskem področju, temveč tudi v civilnih zadevah.

92. Poleg tega bi v tej zadevi predlagala sodbo, ki ni le prilagojena določeni vrsti položaja, v katerem se je znašel Leonhard Matthias, pač pa tudi dopušča prostor za upravičene izjeme javne politike (čeprav menim, da v tem postopku ni bila predložena nobena veljavna izjema glede načina, na katerega se trenutno uporabljajo upoštevna nemška pravila).

93. Nazadnje bi poudarila, da določitev imena osebe sicer res sodi na področje prava osebnega statusa, vendar je na tem področju bolj posebna zadeva. Zajema vprašanje ugotovitve istovetnosti, ki je različno od vprašanja pravnega statusa ali sposobnosti. Zato menim, da se sodba glede imen ne sme razširiti na druge take zadeve.

Predlog

94. Glede na zgornjo presojo menim, da bi moralo Sodišče na vprašanje, ki ga je postavilo Amtsgericht Flensburg, odgovoriti:

– kolizijsko pravilo, na podlagi katerega se ime osebe določi v skladu s pravom njenega državljanstva, samo po sebi ni nezdružljivo s členi 12 ES, 17 ES ali 18 ES;

– vendar se mora vsako tako pravilo uporabiti tako, da je spoštovana pravica vsakega državljana Unije do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;

– ta pravica ni spoštovana, če je bil državljan vpisan v rojstno matično knjigo z enim imenom v skladu z veljavnim pravom kraja rojstva pred nastankom obveze, da svoje ime vpiše drugje, nato pa se je od njega zahtevalo, naj se v drugi državi članici vpiše v rojstno matično knjigo z drugim imenom;

– potemtakem organi države članice pri vpisu imena državljana Unije v rojstno matično knjigo ne smejo samodejno zavrniti priznanja imena, s katerim je bil ta že zakonito vpisan v rojstno matično knjigo v skladu s pravili druge države članice, razen če bi priznanje nasprotovalo prevladujočim razlogom javnega interesa, ki ne priznavajo izjem.